

Když architektuře chybí citlivost je názvem eseje architekta **Tomáše Vi-cha**, kterou napsal pro Lidové noviny a v níž reflektuje téma monofunkčních zón. Z eseje jsme vybrali tyto pasáže:

»Současný stavební boom v Česku se vyznačuje jedním nepřehlédnutelným rysem: budovány jsou především monofunkční zóny a pásma. Na zelené louce ve velké vzdálenosti od přirozených center vznikají „průmyslové zóny“. Podél dálnic se staví pásma skladů a výrobních hal. Na okrajích měst vznikají zóny satelitních městeček. Ve velkých městech najdeme shluky „business center“ a „shopping centra“ s multikinými. Náš život se tím mění v nekonečné pendlování mezi jednotlivými zónami.

Monofunkční zóny jsou projevem modernistického urbanismu, který požadoval ve všem přísný, racionální řád. Teprve v 80. letech 20. století, kdy se chyba zón skutečně v plné síle projevila, se centra měst již staví a rekonstruují pod heslem revitalizace.

Město musí pomalu, přirozeně, organicky růst na základě svých vnitřních potřeb, a ne na základě stavbařské a realitní lobby, bažící po kumulovaných investicích na zelené louce.

Mezi zónou kýče a zónou industriálního schématu existuje široké pole pro zdravou míru a vtip, které nabízejí jedinou cestu, po níž je možno dojít k smysluplné a citlivé architektuře, která bude nabízet sebereflexi, hrdost, radost a potěchu svým uživatelům. Stylový odklon od „laické“ pouťové kýčovitosti, od památkářských pseudohistorických napodobenin, stejně jako odklon od „profesionálního“ modernistického schematismu je prvním základním krokem k ozdravení života ve městě.

Vinu za současný stav však nenesou pouze draví developeři, ale také konzervativní památkáři. Umrtvování města je důsledkem toho, že památkáři nejsou schopni komunikovat s útvary rozvoje města a se stavebními úřady, ale ani s architektky a stavebníky. Památkáři brání svoje památkové zóny, místo aby tvůrčím způsobem há-

jili hodnoty krásy a kvality měst. Dopusud působili spíše jako mumifikátor vši marginální veteše bez ohledu na skutečné hodnoty a unikala jim podstata a smysl památkové ochrany. A zároveň prohrávali – bohužel – zásadní diskuse o zachování charakteru obytných čtvrtí a výšky hladiny zastavění. Dochází tak ke skanzenizaci, pouťovosti a vulgarizaci centrálních částí měst, investoři jsou vytlačováni na zelenou louku za město, což hraje na ruku polovzdělaným developerům a stavební a realitní looby expandují do volné krajiny.

Vždyť by stačilo tak málo! Budovat město jako celek, zbořit umělé bariéry a provést scelení jednotlivých zón. Proč nestavět domy s podzemními garážemi, s obchody a kancelářemi, s byty a terasami na střeších? V docházkové vzdálenosti by byly parky, nábřeží, divadla, kavárny, kluby, kina, školy, hřiště... Na náměstích bychom našli radnice, kostely, tržiště a konala by se tu shromáždění lidu. Lidé by nepotřebovali auta, transport by obstarávala hromadná doprava provázaná s příměstskými vlaky, běžnou součástí komunikací by se staly i cyklostezky. Mimoúrovňové křižovatky a dopravní tepny by byly pod zemí, a nezabíraly by tak nejcennější plochy v městě. Domy by byly prosvětlené, v příjemných a přirozených barvách a materiálech, zachovávaly by atmosféru historického města. Sci-fi? Ale proč?«

[Lidové noviny, 1. 4. 2006]

Komu chybí logo? je název recenze knihy Naomi Kleinové *Bez loga*. Autorem recenze je **Pavel Komárek**.

Autorka knihy *Bez loga*, původní profesí novinářka, dokázala výstižně formulovat řadu negativních trendů současné globální ekonomiky. Autorka pečlivě analyzuje složitou spleť příčin zhoršujících se životních podmínek většiny populace ve vyspělých zemích a postup sociální dezintegrace současné společnosti. Odhaluje důsledky diktátu velkých korporací a vy-

kresluje obraz současného světa, ve kterém už kvalitní život většiny občanů není tou hlavní prioritou.

Ve druhé polovině minulého století došlo k zásadnímu posunu vnímání kapitálu. Nikoliv výroba, ale marketing se stal nejmocnějším nástrojem zvyšování zisku. Role značky se postupem času zásadně změnila. Před dvaceti nebo třiceti lety byla symbolem kvality a sloužila zákazníkům k rozpoznání kvalitního zboží, které je vyráběno pod dohledem špičkových profesionálů velké firmy. Postupným přesunem výroby do regionů s levnou pracovní silou však nebylo možné na této filozofii postavit další růst. Marketingoví mágové se vydali cestou hlubšího ztotožnění zákazníků se značkou. Začali budovat kult značky. Došlo ke změně struktury: k inzerci se přidal sponzoring sportovních a kulturních akcí. Do hry byly vtaženy osobnosti, které ovlivňují veřejné mínění.

Značky se dnes zaměřují na marketing a prodej, ale výrobu razantně „zefektivňují“. V praxi to znamená přeměnu trvalých pracovních úvazků na krátkodobé nebo přesun výroby do regionů s levnou pracovní silou. Není problém nalézt pracovní sílu za 10 až 14 amerických centů na hodinu (zhruba 3 Kč). Výroba probíhá v tzv. robotárnách, ve kterých jsou standardy bezpečnosti práce, hygieny, délky pracovní doby nebo zákaz práce dětí neznámými pojmy.

Když se loni naplnila kvóta dovozu textilu do EU, která má chránit zbytky strmě klesající evropské produkce, PR specialisté se postarali o to, aby v médiích dominovala zpráva: přece byste nepřipravili Evropany o levné vánoční nákupy! Žádná zmínka o ztracených pracovních příležitostech. Někteří ekonomové tvrdí, že tento tlak donutí pohodlné Evropany k větší flexibilitě. To samozřejmě mnozí zasluhují, ale při příliš rychlém odlivu výroby z Evropy nelze čekat, že se letití výrobní dělníci začnou živit znalostní ekonomikou.

Důsledky globální ekonomiky bez globálních pravidel po několika desetiletích jasně krystalizují. Jediným

pozitivním výsledkem jsou historicky bezprecedentní zisky největších světových firem. Jakmile však ve smyslu lidského snažení budeme hledat i jiné hodnoty, než je hromada peněz, kterou korporace dokážou získat, a začneme zkoumat kvalitu života, sociální kohezi společnosti nebo podmínky pro založení rodiny, pak není bilance uplynulých dvaceti let příliš povzbudivá. To není volání po rovnostářství, ale snaha o prosazování kvalitativních hodnot, úcty k životu a k rovným příležitostem ve společnosti.

Vyspělé země čekají sociální otřesy. Ještě nebezpečnější jsou však dopady globalizace na ekologii, potravinové zdroje, demokracii a kulturu. Ztráta role odpovědného zaměstnavatele vede k individualistickému uvažování, rozvoji sobectví a využívání krátkodobého prospěchu.

Globální instituce dnes bohužel nefungují jako strážci zájmů globální společnosti. Svět postrádá autoritu, která by definovala základní lidské a ekologické standardy a dohlížela na jejich dodržování. I politická reprezentace je pod vlivem velkých společností a její zájem se často zaměřuje spíše na formování mediálního obrazu než na sledování životních podmínek svých voličů. Dochází také k posunu ve vnímání odpůrců globalizace. Je to první krok k respektu základních práv a hodnot ve společnosti, ale bude to vyžadovat ještě velkou dávku trpělivosti.

[Ekonom č. 13, 30. 3.–5. 4. 2006; Naomi Kleinová: Bez loga, nakl. Argo, 2005; 512 str.]

Grand Prix 2006 má „bytovka“ je název článku **Magdaleny Čechlovské**, ve kterém seznamuje čtenáře s výsledky letošního udílení ceny Obce architektů.

Cenu Grand Prix 2006 Obce architektů za rok 2006 získali architekti Karel Scheib a Tomáš Velinský z ateliéru ANTA za bytový dům v Praze na Petřínách. Výrazně modrá bytovka s barevnými nadstavbami, zatravněnými terasami a členitou fasádou posetou různě velikými okny vyrostla na místě bývalé samoobsluhy. Přízemí zůstalo vyhrazeno obchodům, suterén

slouží jako parkoviště. Podle poroty je petřínská bytovka „manifestací individuálního přístupu k hromadnému bydlení“.

Cenu v kategorii Rekonstrukce získali architekti z ateliéru DRNH za obnovu brněnské Reduty. Autoři pro daný prostor našli moderní tvarosloví, které je přesto s historií města v souladu. Původní výzdobu například „suplují“ nástěnné malby i ornament v podlaze od malíře Petra Kvíčaly.

Cenu v kategorii Interiér získala trojice Jiří Javůrek, Silvie Bednařiková a Jaroslav Malý za instalaci k výstavě Karel IV. – císař z Boží milosti.

Cenu za celoživotní dílo letos získala Věra Machoninová. Spolu se svým manželem Vladimírem tvořila do jeho smrti v roce 1990 výraznou autorskou dvojici. Věra Machoninová je (spolu)autorkou mnoha velkých, veřejných staveb (obchodní dům Kotva v Praze, mezinárodní hotel a festivalové kino v Karlových Varech, centrální náměstí ve Štětí, centrum města Jablonce nad Nisou).

V dalších kategoriích udělila letos porota jen tři čestná uznání – v kategorii Novostavba získal ocenění rodinný dům Plecháč v Humpolci (architekt Luděk Rýzner), rodinný dům Mořina (ateliér Milana Raka) a hotel Besídka ve Slavonicích architektů Romana Kouckého a Martiny Portykové.

Výstava letošních soutěžních prací je otevřena ve Veletržním paláci v Praze a potrvá do poloviny června.

[Hospodářské noviny, 12.–14. 5. 2006]

Kulturní událostí letošního pražského veletrhu Svět knihy se stala nová kniha Václava Havla **Prosím stručně**. Z recenze **Josefa Chuchmy – Havel na hranici možného** jsme vybrali:

»Svazek **Prosím stručně** autor komponoval jako koláž, jejíž fragmenty tvoří tři zdroje: písemné odpovědi na otázky novináře Karla Hvižďaly, deníkově vedené komentáře k tomuto dialogu a k aktuálním událostem datované mezi 7. dubnem 2005 až 5. lednem 2006, a úryvky z pokynů, přání či třeba i povzdechů, které Havel v roli prezidenta psal svým spolupracovníkům na Hradě. Dialog

s Hvižďalou postupuje chronologicky od druhé půle osmdesátých let do současnosti a volně tím navazuje na knihu-rozhovor **Dálkový** výslech, který polovinou osmé dekadý končil. Chronologicky řazené jsou i deníkové poznámky.

Naproti tomu příspěvy z Hradu jsou do koláže vsazeny nesouvisle, v čase přeskakují, úmyslně narušují posloupnost zbylých vyprávěcích linií. S několika větami z těchto příspěvů si Havel pohrává, vkládá je do koláže opakovaně, jde o repetitivní princip známý z jeho divadelních her.

Interview s Hvižďalou se na první pohled jeví být páteří knihy. Nejvíce však na sebe upozorňují „hradní“ poznámky, jež si uchovávají bezprostřednost a přinášejí důkladnější poznání či spíše uvědomění si dvojí skutečnosti: desítek, stovek úkolů, které se na prezidenta jako takového nepřetržitě valí, a toho, jak prezidentské úkoly reflektoval a zvládal konkrétně Havel.

V deníkových zápiscích Havel reflektuje jednak svůj loňský pobyt v USA, jednak svou aktuálně lidskou situaci: mocný úbytek energie, velmi nedobrá fyzická a nejednou i duševní.

Právě lidská dimenze mě s knihou **Prosím stručně** smiřuje. Ta publikace je taková, jaká může být. Obsahuje toho právě tolik, kolik je Havlovi nyní osudem a okolnostmi dovoleno.«

[Mf Dnes, 6. 5. 2006; Václav Havel: **Prosím stručně**. Rozhovor s Karlem Hvižďalou, poznámky, dokumenty. Vydala Gallery, Praha 2006, 256 stran]

**Z MONITORINGU TISKU
MINISTERSTVA
PRO MÍSTNÍ ROZVOJ**

Vláda schválila návrh Politiky územního rozvoje ČR

Vláda ČR schválila návrh Politiky územního rozvoje České republiky (dále jen PÚR ČR), který jí předložil ministr pro místní rozvoj Radko Martinek. Doporučila krajům a hlavnímu městu Praha zohledňovat tento dokument při pořizování územně plánovací

dokumentace a při zpracování koncepčních dokumentů.

Jak uvedl Martínek, zásadní pro úspěšné naplnění účelu PÚR ČR a pro její zpracování byla příprava v nadstandardní spolupráci krajů, ministerstev a jiných ústředních správních úřadů. Z tohoto důvodu byly ustaveny výbory složené ze zástupců příslušných ministerstev, dalších ústředních správních úřadů a krajů. Návrh PÚR ČR v nich byl postupně projednáván a na základě jednání upravován a dohodnut.

„Zástupci krajů ocenili význam tohoto dokumentu pro jejich územně plánovací činnost a konstatovali důležitost potřeby tohoto celostátního nástroje územního plánování. Z jejich strany byl rovněž kladně hodnocen zvolený přístup ministerstva ke zpracování dokumentu,“ řekl ministr.

Tímto dokumentem se určují požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, mezinárodních, nadregionálních a přeshraničních souvislostech. Určuje se strategie a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů a stanovují se republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území.

Politika územního rozvoje ČR je v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR, s Národním rozvojovým plánem 2007–2013 i s různými resortními dokumenty či zákonem o územním plánování a stavebním řádu.

[Tisková zpráva MMR, Praha 17. 5. 2006]

Česká republika má strategický plán regionálního rozvoje

Ministr pro místní rozvoj Radko Martínek předložil vládě Strategii regionálního rozvoje České republiky (dále jen Strategie). Na své schůzi dne 17. května 2006 vláda tento základní koncepční dokument schválila a zároveň vymezila regiony se soustředěnou podporou státu na roky 2007–2013.

Ke strukturálně postiženým regionům patří území okresů: Most, Karviná, Chomutov, Teplice, Ostrava-město, Frýdek-Místek, Nový Jičín a Sokolov. Definovány jsou dále úze-

mi s nadprůměrnou nezaměstnaností. Jedná se o okresy: Děčín, Ústí nad Labem, Litoměřice a obce s rozšířenou působností: Ostrov, Frýdlant, Králupy, Bystřice n. Pernštejnem, Bučovice, Mikulov, Šternberk, Uničov, Kroměříž, Rožnov pod Radhoštěm, Valašské Klobouky.

Vláda také doporučila hejtmanům a primátorovi hlavního města Prahy využít Strategii pro zpracování Strategie rozvoje krajů a odpovídajících opatření v regionálních operačních programech a krajských programech podpory. Dále také vyhodnocovat vývoj vnitroregionálních disparit v rámci kraje a spolupracovat s ministrem pro místní rozvoj a dotčenými ministry při zpracování zprávy o plnění „Strategie.“

„Strategie regionálního rozvoje formuluje cíle, problémové okruhy a priority, které bude třeba zabezpečovat při zajišťování politiky regionálního rozvoje u nás. Navržené rozvojové aktivity budou realizovány na místní, regionální nebo resortní úrovni a to buď v rámci národních rozvojových programů nebo v rámci operačních programů s využitím prostředků strukturálních fondů Evropské unie,“ řekl k materiálu ministr Martínek a dodal, že Strategie připouští kombinaci obou zmíněných možností.

„Hlavním cílem regionální politiky do roku 2013 je vyvážený rozvoj a snižování nežádoucích regionálních rozdílů mezi jednotlivými oblastmi. Pokud skutečně chceme snižovat nežádoucí regionální rozdíly, musí být některé priority operačních programů respektive jejich působnost či zvýhodnění přiměřeně lokálně diferencovány

ve prospěch postižených oblastí,“ vysvětlil Martínek.

[Tisková zpráva MMR, Praha 17. 5. 2006]

Vláda schválila Strategii obnovy území postiženého povodněmi

Vláda ČR schválila návrh Strategie obnovy území postiženého mimořádnými záplavami na jaře 2006, který ji předložil ministr pro místní rozvoj Radko Martínek. Dokument vytváří rámcové podmínky pro poskytování státní pomoci především prostřednictvím programového financování v působnosti některých ministerstev.

Strategie se opírá o přehledy předběžných odhadů nákladů na obnovu území zpracované kraji, pro jejichž území byl v důsledku povodní vyhlášen nouzový stav. Státní pomoc tedy může být poskytnuta pro území Jihočeského, Středočeského, Ústeckého, Pardubického, Jihomoravského, Olomouckého a Zlínského kraje a dále oblastem, ve kterých byl vyhlášen stav nebezpečí.

„Strategie byla připravena ve spolupráci s dalšími ministerstvy a postiženými kraji. Kraje samy navrhly, vzhledem k rozdílnosti i značnému rozsahu narušení základních funkcí v území, výslovně vymezit pouze hlavní priority obnovy. Jedná se především o rekonstrukce dopravní infrastruktury a inženýrských sítí, bytů a domů či v neposlední řadě opravy nejrůznějších vodohospodářských zařízení včetně obnovy zdrojů pitné vody,“ dodal k materiálu ministr Martínek.

Přehled o rozdělení finančních prostředků jednotlivým resortům na poskytování státní pomoci a na obnovu státního majetku v tis. Kč			
Resort	Strategie obnovy území	Materiál ministerstva zemědělství	CELKEM
Ministerstvo dopravy	559 189		559 189
Ministerstvo zemědělství		2 262 000	2 262 000
Ministerstvo životního prostředí	350 846		350 846
Ministerstvo pro místní rozvoj	1 764 600		1 764 600
Ministerstvo kultury	39 665		39 665
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	23 700		23 700
CELKEM	2 738 000	2 262 000	5 000 000

O poskytnutí státní pomoci budou rozhodovat jednotlivá zainteresovaná ministerstva podle kompetencí svých resortů. Konkrétně jde o gesci ministerstev: pro místní rozvoj, dopravy, životního prostředí, průmyslu a obchodu, kultury, školství, mládeže a tělovýchovy. Zmíněné instituce mají na odstranění povodňových škod a na nová protipovodňová opatření vyčleněno ze státního rozpočtu celkem 5 mld. Kč.

Uvedený přehled nezahrnuje financování prostředky využitelné pro státní pomoc z ostatních zdrojů programového financování neuváděných v předložené Strategii nebo uvolněné ze státního rozpočtu s časovým předstihem.

Tisková zpráva MMR, Praha 24. 5. 2006]

Webové stránky strukturálních fondů mají novou podobu

Dne 18. května spustilo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR novou verzi webové prezentace strukturálních fondů www.strukturalni-fondy.cz. Stránky jsou nyní přehlednější a nabízejí svým návštěvníkům více informací.

Nová webová prezentace strukturálních fondů informuje návštěvníky nejen o probíhajících dotačních titulech, ale nově i o programech v následujícím období 2007–2013. Přináší celkové zřehlednění a zjednodušení orientace v problematice čerpání z fondů Evropské unie. Nový průvodce podporami poskytuje žadatelům velice rychlé a efektivní vyhledávání vhodných dotačních programů na základě specifikace regionu, činnosti, organizace či výše podpory.

System umožňuje také pravidelné informování o proběhlých aktualizacích nebo automatické zasílání noviniek.

[Tisková zpráva MMR, Praha 18. 5. 2006]

Webové stránky byly rozšířeny o infobanku

Odbor regionálního rozvoje Ministerstva pro místní rozvoj ČR (MMR) rozšířil své webové stránky výzkumu www.mmr-vyzkum.cz o tzv. „INFOBANKU“.

„Infobanka slouží jako zdroj informací o programech a projektech výzkumu a vývoje ministerstva. Naleznete zde informace o právě běžících programech i s jejich popisem, o výdajích na výzkum a vývoj ministerstva včetně střednědobého výhledu až do roku 2009. Je zde seznam všech řešených projektů s kódy WA a WB, seznam všech institucí, které řeší na ministerstvu projekty výzkumu a vývoje a také počet projektů jednotlivých institucí,“ uvedla Radka Burketová, tisková mluvčí ministerstva.

V rámci stránek nechybí ani sborník příspěvků, který byl vydán na základě uskutečněné konference v Koutech u Ledče nad Sázavou. V dolní části „obsahu“ Infobanky najdete odkaz na prezentace projektů. Při otevření jednotlivých projektů se zobrazí základní údaje o projektu, řešitelský tým, rámec projektu a průběh řešení. „Věřím, že takto shromážděné informace budou uživatelům ku prospěchu,“ dodala mluvčí.

[Tisková zpráva MMR, Praha 24. 4. 2006]

Na obnovu venkova letos ministerstvo vyčlenilo více peněz

Ministr pro místní rozvoj Radko Martínek na návrh meziresortní řídicí komise podprogramu Podpora obnovy venkova letos rozhodl podpořit 318 akcí a projektů v celkovém objemu 132 mil. Kč. Oproti loňskému roku, kdy byly srovnatelné projekty podpořeny 80 mil. Kč, vzrostly prostředky vyčleněné pro obnovu venkova více než 1,5 krát.

Ministerstvo věnuje mimořádnou pozornost projektům, které vznikly ve spolupráci s dětmi a mládeží. Jde například o projekty na úpravu parků nebo výstavbu dětských hřišť, jejichž realizace probíhá na základě přání, připomínek či nápadů dětí. Na tyto účely je určena zhruba třetina všech letošních dotací na obnovu venkova. Z celkové sumy byly dále podpořeny projekty celostátního a mezinárodního významu v oblasti vzdělávání, vybrané pilotní projekty venkovských regionů a akce k odstraňování následků živelních pohrom místního významu.

V rámci obnovy venkova byly podpořeny také obce oceněné v soutěži Vesnice roku 2005. Loňský vítěz – jihomoravská vesnice Bořetice (okr. Břeclav) obdržela 1 mil. Kč na opravu komunikací, druhá obec Petřvald (okres Nový Jičín) použije dotaci 900 tis. Kč na rekonstrukci objektu obecního úřadu a třetí Šárovceva Lhota (okr. Jičín) získala 400 tis. Kč na obnovu bývalé školy.

[Tisková zpráva MMR, Praha 23. 3. 2006]

-tb-